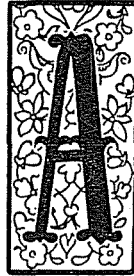

Tıb

Bir Hadisin düşündürdükleri:**Hastalık - Şifa -****İhtiyarlık - Ölüm -**

Dr. Asaf

ATASEVEN

ALLAH derdi de çareyi de verdiği gibi, her dert için bir ilâç yaratmıştır. Bu sebeple tedaviye devam ediniz. Fakat haram ile tedavi etmeyiniz.

Hastalarınızı tedavi ediniz. Çünkü, Allah hiçbir hastalık indirmemiştir ki onun şifasını vermemiş olsun. Fakat ölümle, ihtiyarlık bundan müstesnadır.

HADİS-İ ŞERİF

Allahın hastalığı da şifayı da beraber yaratmış omlası, yaratıcılığındaki kudret ve mükemmelliğin en güzel nümunelerinden birisidir. Araştırmacı gözü ile, bu ne büyük hikmet ve bir ilmi değer taşımaktadır.

Bizlere aklımızı, ilmimizi ve tecrübelerimizi seferber ederek hastalıkların çarelerini araştırmak, beşerin ızdıraplarını dindirmek için çalışmak düşünüyor. Bu hadis-i şerife göre tabâbetin istikbalde bütün hastalıkları tedavi etmesi ve bunu da bilhassa müslümanların yapması icap eder.

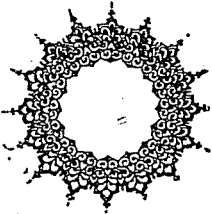
HASTALIK NIÇİN YARATILMIŞTIR?

İNSAN için hastalık; günahlardan temizlenme, bir imtihan, şükürü eda edilmeyen bir sıhhatin kefareti kabul edilmelidir (1). Nitekim eskiler hastaliksız bir ömür geçirmekten korkarlardı, sıhhatli geçen günler için nefislerini didikler ve bunu gaflet sayarlardı. Allahtan belâ istiyen şâir de her halde bunun için istiyordu.

Hastalık esnasında, insanın sabr sonunda şükür ehli olması lâzım gelir. Netice itibariyle hastalık bir insanın ölümüne de sebep olabilir, o vakit insana tebessümle ve imanla dünyadan geçmesi yakışır.

Hadiste hastalığı, «Haramla tedavi etmeyiniz.» buyuruluyor.

Haram aslında mahzurlu, insanlara zararlı olan şeydir. Meselâ alkol. Tebâbet hiçbir hastalığı onunla şifayâb etmemiştir. Zaten tabâbette alkol kullanılması çok az bir sahaya inhisar eder. Günden güne de azalmaktadır. O aslında bir ilâç da değildir (1). Diğer haramlar da böyle. O halde haram olan şeylerde şifa yoktur diyebiliriz (3). «Ölümle ihtiyarlık bundan müstesnadır» buyuru-

lurken de ilmi bir görüş ifade edilmektedir. Şöyle ki :

İHTİYARLIK, insan uzviyetinde hüsule gelen organik, fizyolojik, hatta psikolojik bir değişimdir. Bütün uzvi fonksiyonlar, hiçbir hastalık olmadan ölüme bir nevi hazırlık yapar gibi aksar ve bozulur. Yukarıdaki bu değişimleri şöylece sıralayabiliriz :

Göz uyumu, kulak duyarlığı, kalp atım hacmi, vital kapasite, bazal metabolizma böbrek süzme kabiliyeti, sindirim enzimleri ifrazı, adale kuvveti, her iki cinsten cinsiyet hormonları ifrazı ve hastalıklara karşı mukavemet azalır.

Bununla beraber yaşlı uzviyette sabit kalan bazı fonksiyonlar da vardır. Bunlar böbrek üstü bezlerinin hormon ifrazı, kan hücreleri yapı ve sayıları, asit baz dengesi ve kan şekeri az çok sabit kalır.

Yukarıda saydığımız bu fonksiyonların bozulmuş olması yaşlı uzviyetin çevreye itibakını güçleştirir. İşte bu önüne geçilmeyen fizyolojik ihtiyarlıktır. Yaşlılara arız olan ülsür, kanser, bronşit, astım, tüberküloz, kansızlık, damar sertliği, tansiyon yüksekliği, kalp kifâetsizliği, romatizma gibi hastalıklar, fena beslenme ve hayat şartları, yıpratıcı mesleklerde çalışmak uzviyeti yorar, vaktinden evvel ihtiyarlatır ve emsallerinden yaşlı gösterir. Bu ise marazi ihtiyarlıktır.

Yaşlanmanın sebepleri arasında, vücutta biriken toksik metabolizma mahsülleri ile zehirlenme, protein sentezi yapan enzimlerin bozulması, nesicilerin yıpranması, haricî tesirlere mukavemetin azalması ve ruhi faktörlerden (Elem, keder) bahsedilmiştir. Gerontoloji (İhtiyarlık) ilmi bunları araştırmaktadır.

O halde ihtiyarlık biyolojik, tıbbi ve içtimaî bakımdan tetkik edilirse bir tek sebebe bağlanamadığı, derece derece muhtelif sebepler topluluğunun bundan sorumlu olduğu görülür. Eski insanların birkaç yüz sene yaşadıkları söyleniyor. Bugün niçin o kadar yaşamıyor? Sebebini bilmiyoruz. Belki o devirlerde de yaşlı insan azdı. (4) Eskiler hakikaten uzun

(1) Bir Hadis-i şerifte «Hastalıklar, Allahın kullarına gönderdiği hediyelerdir» buyurulmuştur.

(2) Alkol — Dr. Asaf Ataseven. İslâm mecmuası, cilt: 3, sayı: 29-30.

(3) Bir Hadis-i şerifte «Allahü teâlâ, haram olan şeylerde size şifâ yaratmamıştır» buyuruluyor.

(4) İstatistiklere göre asrımızda insanların ortalama yaşama süresi medeniyetin sağladığı teknik ve konfor sayesinde uzamıştır. Hatta çoğalan yaşlılar cemiyet ve tababet için bir problem olmaya başlamıştır. Çeşitli ülkelerde ortalama yaşama süresi şu şekildedir :

Hollanda	73
İsvçe	72
İsrail	72
A.B.D.	71
İngiltere	71
Fransa	68

seneler yaşadılarsa bunu mutlaka ruhi bakımdan huzur içinde olmalarına affetmek icap eder. Zira yukarıda ruhi tesirlerle insanın ihtiyarlıyabileceğini söylemiştik. (5)

İHTİYAR İNSANI GENÇLEŞTİRMEK KABİL MİDİR?

Bu hususda birçok araştırma ve tecrübeler yapılmıştır. Bunları kısaca zikrederim :

Yaşlanmanın sebebinin barsak gazları ile zehirlenme olduğu düşüncesiyle yoğurtla beslenme veya kalın barsakları çıkarmak teklif edilmiştir. (Metchnikoff)

Maymun husyelerinin insanlara aşılması. (Verenof)

Cinsiyet hormonları veya cinsiyet guddeleri ekstirelerinin zerk edilmesi. (Steinach) Son senelerde erkeklik hormonu preparatlarının kılınma yapması, vücutta su ve tuz tutması mahzurlarını izale etmek için sentetik cinsiyet hormonları kullanılmaktadır.

İHTİYAR uzviyette yıpranmış bağ dokusunun eski haline iadesi için vitamin B12 zerkleri hayvanlara, insan dalak ve kemik iliği zerk edilerek elde edilen serumların insanlara tatbiki. (Bogomoletz)

Plesanta (6) hülasaları. (Filatov)

Piliç ve inek embriosundan (7) hazırlanmış ekstreler. (Carnot, Alexis Carrel)

Kraliçe arının beslendiği ve arıların yutak guddelerinden elde edilen ifrazatın zerk edilmesi. (Arı serumu)

Nihayet; bir günlük İstanbul gazetesinde günlerce bahsedilen terkibi %2 (Novokain) ve vitaminlerden ibaret bir ilâcın kullanılması (Anna Arslan) gibi usuller vardır.

Bu gençleştirme metotlarının hepsi birer ilmi çalışma olmak itibariyle kıymet taşır. Fakat bunlar tek yönden yapılmış tecrübelerdir. Hepsini birlikte, yaşlı bir insana tatbik etsek dahi onu bir delikanlı yapmamız mümkün değildir. Belki bir salâh beklileyebiliriz. Çünkü; yaşlanma uzviyetin bütün nesicelerini (bilhassa sinir sistemi, guddeler, kemik ve mafsalları) alâkadar eder, uzun yılların tesiriyle yıpranmış uzuvları teker teker gençleştirmek kabül değildir, olacağını da zannetmi-

S.S.C.B.	68
İtalya	68
Japonya	68
Arjantin	63
Meksika	50
Türkiye	49
Hindistan	40
Borneo	29

(5) Fransız ihtilâlinde Marie Antoinette'in bir gecede saçlarının ağardığını tarih kaydeder.

(6) Plesanta; Doğumda çocuğun eşi veya son tabir edilen organa verilen isim.

(7) Embrio: Ana rahminde yavrunun ilk günleri.

yoruz. Meselâ bir beyin hücrelerini ele alalım. Bunlarda rejenerasyon kabiliyeti olmadığını biliyoruz. Yani bir çocukta yapısı ne ise, yaşında da o şekildedir ve harap olunca da yerine yenisi husule gelmez. Halbuki sinir sistemi hariç bütün nesicler ileri yaşlara kadar neşvünema ve tamir kabiliyetini muhafaza ederler, hatta bunları vücuttan ayrı, izole olarak hayatta tutmak (8) ve canlı uzviyette vazifesi aksıyan bir organın vazifesini haricîten bir âlet ile az çok devam ettirmek kabildir. (9) Fakat bu yapılanlar insan organizmasını yeni baştan yapacağız demek değildir. Böyle aletlerden müteşekkil bir mevcud, koordine bir şekilde çalışmadığı gibi her organına pilli bir alet ilâştirilmiş bir insan da herhalde artık canlı değildir. Belki o ancak muayyen işleri yapabilen ruhsuz bir robot olabilir.

Bütün bunlar insana yaşlanmanın önüne geçilemeyeceği intibahı veriyor. Netice olarak kabul etmek lâzımdır ki her canlı uzviyet çocukluk, gençlik, kahillik, ihtiyarlık ve ölüm gibi bir hayat parabolü çiziyor, hiçbir hastalık olmasa dahi yaşlanma da bir ölüm sebebi oluyor. Bununla beraber gençlik enerjisini yerine harcamak, muntazam ve huzurlu bir hayat yaşamak, iyi beslenmek, vücudu yıpratıcı zehirleri (tütün, alkol, uyuşturucu maddeler, hatta çay, kahve) kullanmamak, şişmanlamamak, kabız kalmamak ve hastalanmamakla ancak yaşlılığa tahammül edilebileceğini ve uzun seneler yaşanabileceğini söyleyebiliriz.

Ölüm ise, bütün uzvi fonksiyonların yok olmasıdır. Bu yaşlılık, insanları âfettede eden kanser, verem, kalp hastalığı, damar sertliği, trafik kazaları v.s. gibi sebepler husule gelmektedir.

Ölümü bizatihi ortadan kaldırıncaya hiçbir ilmi çalışma yoktur. (10) Asırlardır insanlık bu neticeye boyun eğmekden başka bir çare bulamamıştır. Ölümü bir zaruret, hayat gibi

(8) Alexis Carrel'in nesic kültürü çalışmaları.

(9) Sun'i kalp takılması için tecrübeler yapılmaktadır. Sun'i böbrek ve sun'i tenëffüs cihazı gibi aletler kliniklerde halen kullanılmaktadır.

(10) Gazetelerde arasıra okuduğumuz, ölen bir insanın doktorlar tarafından diriltilmesi, mutlak ölmüş birisinin tekrar hayata avdet etmesi şeklinde anlaşılıyor. Bu hâdisenin aslı şöyledir: Çok defa ameliyat esnasında olmak üzere kalp durması oluyor, hekim hastaya derhal kalp masajı yapıyor, kalp çalışırsa hasta yaşıyor. Bunlar cereyan ederken kalbin durduğu andan sonra geçen zaman çok mühimdir. Şayet üç dakikadan fazla bir zaman geçmişse sıra ile, beyin, karaciğer, böbrek gibi hayatî organlarda tekrar düzelmiyen bozukluklar husule gelir. Bu halde kalp çalışsa dahi uzviyet ve jatatif — nebatî bir hayat yaşıyor. Birkaç sene evvel elektrik çarpması neticesi komaya giren Alp Reel ve (beyin kanamasıyla) komaya giren eski Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel buna birer misal teşkil ederler.

tabii, fizyolojik bir hâdiseler olarak kabul etmek gerekir. (11)

Darwin'e göre nesiller boyunca yaşamaya en kabiliyetli olanlar hayatta kalır, bunlar da en kuvvetli nesli yerlerinde bırakarak ölürlür. Canlılarda tek ölümsüz hücre, nesilden nesile intikal eden cinsiyet hücreleridir. Bunların birleşmesi ile yavru husule gelir.

HAYAT tek hücreye irca edilirse görülür ki tek hücreli canlılar bir müddet büyüdükdükden sonra bölünerek çoğalır, iki yeni hücre husule getirirler. Bu çoğalma şekli zahiren bunlarda ölüm olmadığı intibahı verirse de aslında uzun müddet bu şekilde çoğalan hücrede dejenerasyon yani ihtiyarlık alâmetleri görülür, hücrenin ölümüne sebep besî yerine karışan zararlı metabolizma mahsulleridir.

O halde nesli idame ve ölüm bütün canlılarda aynı prensip dahilinde cereyan ediyor. Ölümsüzlük ise yalnız cinsiyet hücreleri ile devam etmektedir. Bu ferdî bir ebedilik inancı verse dahi, insan gene mistik düşüncelerle bütün bedeni ve ruhu ile ölmezliği arzuluyor ve bunu da dinde buluyor...

Şu halde, peygamberimiz (S.A.V.)'in bu hadis-i Şerifi bize ölüm ve ihtiyarlık hariç insanlığın sağlık ve selâmeti için yapılacak ilmi çalışmaların bir gün muvaffakiyetle neticeleşeceğini müjdelemektedir. Hadis, müslümanlara bir gayret ve araştırma vesilesi olmalıdır.

(11) Kur'an-ı Kerim ölüme şöyle temas ediyor :

«Her can ölümü tadacaktır, sizi bir imtihan olarak hayr ile de şer ile de deniyoruz. Nihayet (yine) bize döndürüleceksiniz.» Enbiya, 35.

«Her can ölümü tadacaktır. Evcirleriniz (yaptıklarınızın karşılıkları) muhakkak kıyamet günü tastamam verilecektür. O vakit kim o ateşten uzaklaştırılıp cennete sokulursa, artık o muhakkak muradına ermiş olur. (Bu) dünya hayatı aldandıktan başka (birşey) değildir. Ali İmran, 185.

Allahum
Beni..

Fatih Sultan Mehmet HAN

Zülfünün zencirine bend eyledi şâhum beni
Kulluğundan etmesün âzâd Allahum beni.
Yakmağa hem yıkmağa çok söyleşip sir
ettiller

Sûz-i sine eşk-i dâde âteş-i âhum beni.
Cevr-i dilber ta'n-ı düşman sûz-i firkat
za'f-ı dil
Dürlü dürlü dert için halk etmiş Allahum
beni.